

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

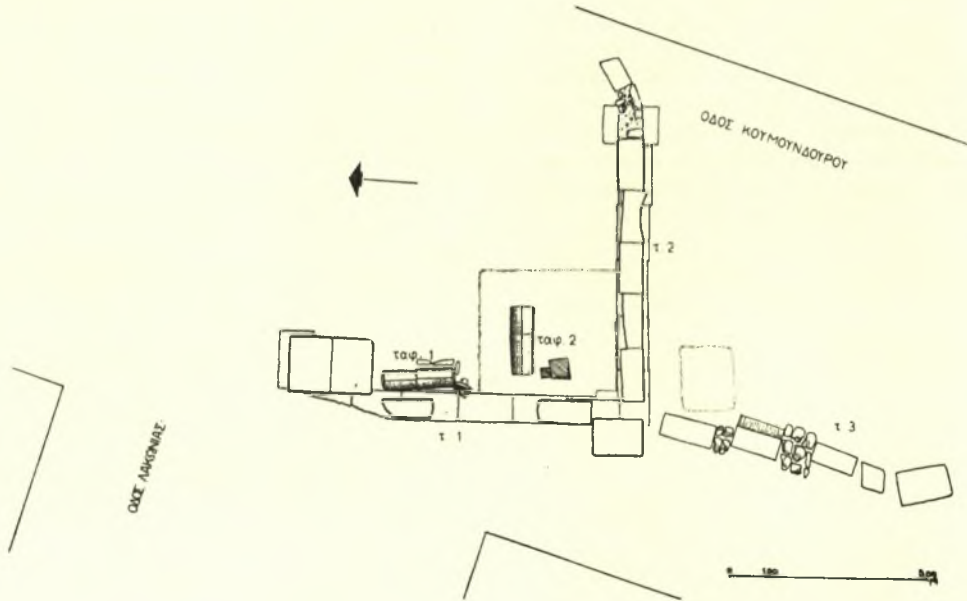
ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ

1. Ἀργυρούπολις

Δοκιμαστική ἔρευνα ἐγένετο εἰς τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν Κουμουνδούρου καὶ Λακωνίας, πρὸς Δ. τῆς λεωφόρου Βουλιαγμένης, ἀριθ. 420. Ἀπεκαλύφθησαν δύο πλευραὶ κτηρίου ἐκ παρίνων λιθοπλίνθων καλῆς ἐργασίας (Σχ. ἐδ. 1, τ. 1 καὶ τ. 2· Πί ν. 56 β). Οἱ τοῖχοι πατοῦν ἐπὶ λιθοστρώτου, ἐκ μικρῶν ἀκατεργάστων λίθων, τὸ ὅποιον συνεχίζεται εἰς

2. Μερέντα

Ἡ ἀνεύρεσις τμήματος θεμελιώσεως ἀρχαίου κτηρίου ἐντὸς τοῦ κτήματος Παπαγιαννάκου, εἰς Μερένταν Ἀττικῆς, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν διενέργειαν μικρᾶς δοκιμαστικῆς ἀνασκαφικῆς ἐρεύνης (Νοέμβριος 1967), με ἀποτέλεσμα τὴν μερικὴν ἀποκάλυψιν τμήματος κλασσικοῦ νεκροταφείου (5ου - 4ου αἰ. π.Χ.), περιλαμβάνοντος ὁδὸν (Σχ. ἐδ. 2) μετὰ ταφικῶν ἐκ πωρολίθων (κογχυλιάτου) περιβόλων ἐκατέρωθεν ταύτης. Δύο ἐξ αὐτῶν ἀνεσκάφησαν κατὰ μῆκος τῆς Ν. πλευρᾶς τῆς νεκρικῆς ὁδοῦ. Ὁ πρὸς Δ. κείμενος (ἀριθ. 1) περιέκλειε τρεῖς ἐπαλλήλους ὀρθογωνίους λάκκους πυρῶν (1 - 3)

Σχ. ἐδ. 1. Ἀργυρούπολις. Ὁδὸς Κουμουνδούρου καὶ Λακωνίας. Κάτωσις ἀνασκαφῆς

τὸ ἑσωτερικὸν τοῦ κτηρίου (Πί ν. 56 α). Σῶζονται τρεῖς δόμοι.

Ὁ τοῖχος 2 εἰς τὸ Α. ἄκρον του κάμπτεται πρὸς Β. (Σχ. ἐδ. 1, τ. 2).

Πρὸς Ν. τοῦ σημείου, ἔνθα οἱ τοῖχοι 1 καὶ 2 συναντῶνται, ἀνευρέθησαν μεγάλοι ὀγκόλιθοι, οἱ ὅποιοι δὲν πρέπει νὰ σχετίζωνται πρὸς τὸ κτήριο (Σχ. ἐδ. 1, τ. 3).

Εἰς μικρὸν βάθος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους (0,25 - 0,50 μ.) ἀνευρέθησαν ἀκτέριστοι κεραμοσκεπεῖς τάφοι, λίαν προχείρου ἐργασίας, μεταγενεστέρων τοῦ κτηρίου χρόνων (Σχ. ἐδ. 1, τάφ. 1, τάφ. 2).

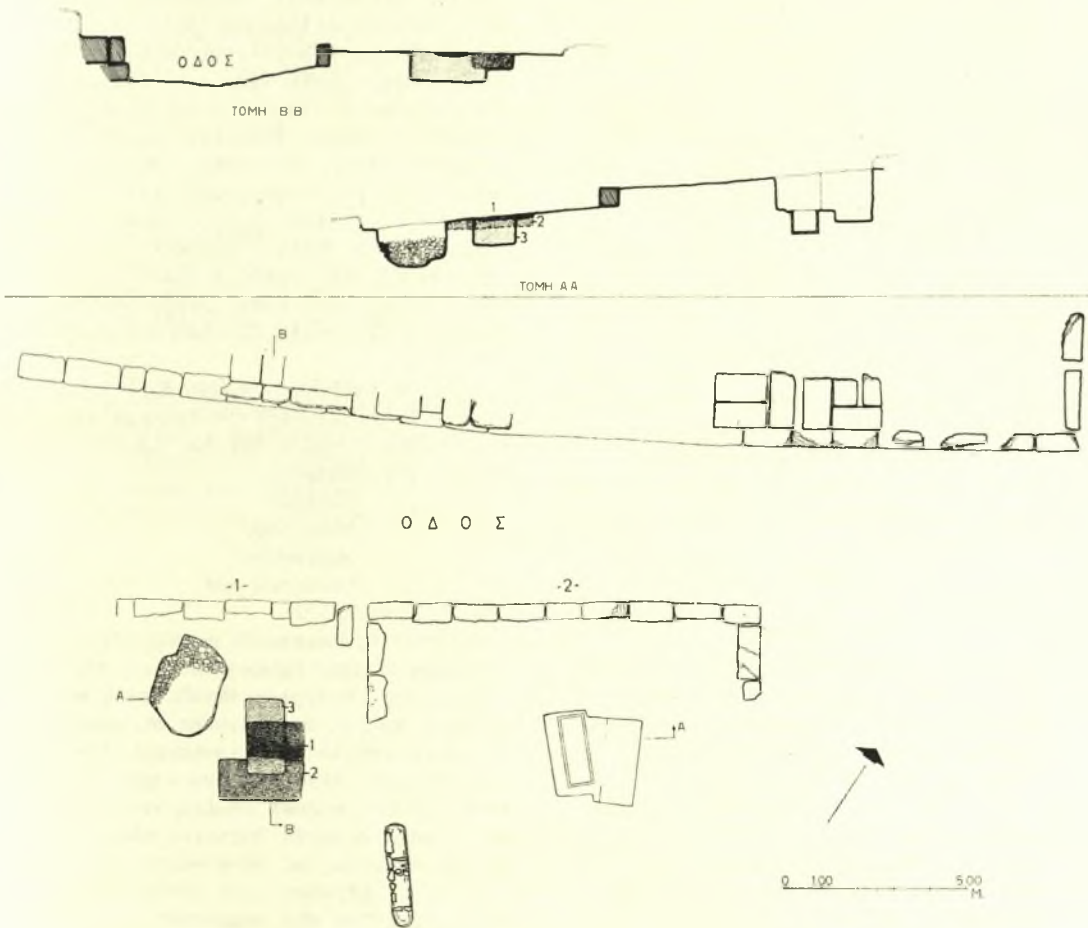
ΑΓΓ. ΔΙΑΓΚΟΥΡΑΣ

με τὰ ἐξῆς κτερίσματα. Πυρὰ 1: Ἀρυβαλλοειδῆς ληκύθιον, δύο θήλαστρα καὶ λίαν ὠξειωμένην σιδηρᾶν στελεγγίδα. Πυρὰ 2: Ἀκέραιον ἀρυβαλλοειδῆς ληκύθιον καὶ δστρακα ἔτερου. Πυρὰ 3: Ἀρυβαλλοειδῆς ληκύθιον καὶ χαλκὴν ψῆφον. Παρὰ τὰς πυράς, ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ περιβόλου, ἀκανόνιστον βύθισμα (ἀποθέτης), ἐντὸς τοῦ φυσικοῦ πετρώματος, εὑρέθη πλήρες μικρῶν λίθων. Ὁ ἕτερος περιβόλος (ἀριθ. 2), ἐν ἐπαφῇ μετὰ τοῦ 1 καὶ πρὸς Α. αὐτοῦ κείμενος, περιελάμβανε δύο ὀρθογωνίους, παραλλήλως τοποθετημένους, λάκκους. Ἐντὸς τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, εἰς βαθύτερον ἐπίπεδον, ἀπεκαλύφθη ἀκτέριστος κιβωτίσχημος τάφος (σαρκοφά-

γος). Πλησίον τῶν λάκκων, ἐντὸς τοῦ ταφικοῦ περιβόλου, εὐρέθησαν: 1. Ἀπότμημα ἐπιστέψεως μαρμαρινῆς ἐπιτυμβίου στήλης, κοσμουμένης διὰ πλαστικοῦ ρόδακος, 2. Ὀγκώδης βᾶσις ἐπιτυμβίου ναοσχήμου μνημείου, ἀφειθεῖσα κατὰ χώραν, 3. Ἀπότμημα μαρμαρινῆς ἐπιτυμβίου στήλης, σῶζον ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως τὸ ἄκρον ποδὸς δίφρου, 4. Θραῦσμα μαρμάρου, ἀνήκον προφανῶς εἰς ἕτερον ναόσχημον μνη-

ταφικὸς περιβόλος τῆς Ν. πλευρᾶς. Τὸ ἐσωτερικὸν τῶν περιβόλων δὲν ἠρουνήθη εἰσέτι.

Ἡ συνέχισις τῆς ἀνασκαφῆς θὰ φέρῃ πιθανῶς εἰς φῶς σημαντικὸν τμήμα τοῦ κλασσικοῦ νεκροταφείου (5ου - 4ου π.Χ. αἰ.) τοῦ ἀττικοῦ Δήμου Μυρρινοῦντος, τοῦ ὁποῦ τοῦ γεωμετρικὸν καὶ ἀρχαῖκόν (8ου - 6ου π.Χ. αἰ.) εἶναι ἤδη γνωστὸν ἐκ προηγουμένων ἀνασκαφῶν, κείμενον πλησίον τοῦ βυζαντινοῦ ἐκκλησιδίου

Σχέδ. 2. Μερέντα. Κάτωψις καὶ τομαὶ τοῦ ἀποκαλυφθέντος τμήματος νεκροταφείου

μείον. Τέλος, σημειοῦμεν τὴν ἀνεύρεσιν ἀβαθοῦς ἑλλειψοειδοῦς λάκκου πρὸς Δ. τῆς σαρκοφάγου, διαιρουμένου εἰς τρία τμήματα διὰ προχείρου ἐκ λίθων τοιχαρίου, ἀγνωστοῦ εἰσέτι προορισμοῦ.

Κατὰ μῆκος τῆς Β. πλευρᾶς τῆς ὡς ἄνω ὁδοῦ ἀπεκαλύφθη μέγα τμήμα θεμελιώσεως, σωζομένης εἰς ὕψος δύο ἐπαλλήλων δόμων καὶ ἀνηκούσης προφανῶς εἰς παρομοίους πρὸς τοὺς

«Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου» (κτῆμα Νάσιου), ἦτοι περὶ τὸ 1 χλμ. ΝΔ. τοῦ κλασσικοῦ.

Ἡ τυχαία ἀνεύρεσις ἀκεραίας γεωμετρικῆς οἰνοχόης καὶ ὄστράκων ἐντὸς τοῦ κτήματος τοῦ Σ. Παναγιώτου, περὶ τὰ 100 μ. πρὸς Α. τοῦ κτήματος Νάσιου, ἔδωκεν ἀφορμὴν προκαταρκτικῆς ἐρεύνης, ἡ ὁποία θὰ δλοκληρωθῆ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΒΡΙΤΣΑΣ

3. Αίγινα

Είς τὴν θέσιν Μεριστός - 'Αγ. Παρασκευὴ Αἰγίνης καὶ ἐντὸς τοῦ κτήματος Γ. Καλοκούβαρου, ἀνεσκάφησαν τρεῖς σεσυλημένοι θαλαμοειδείς τάφοι (I - II - III), τῶν ὁποίων ἡ ὄροφὴ εἶχεν ἐν μέρει καταπέσει. Ἐντὸς τῶν I καὶ II οὐδὲν ἀνευρέθη· ἐκ τῆς ἐπιχώσεως ἀνωθεν τοῦ III προέρχονται δύο λύχνοι, ἐξ ὧν ὁ εἰς μὲ παράστασιν λέοντος (ὑψ. 0,05, διάμ. βάσ. 0,035 μ.) καὶ ὁ ἕτερος μὲ γλωσσοειδὲς κόσμημα καὶ ἀκτῖνας περὶ τῆς ὀπῆς του (ὑψ. 0,05, διάμ. βάσ. 0,035 μ.). Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἰδίου τάφου εὐρέθησαν χαλκοῦν κάτοπτρον εἰς τεμάχια (ὑψ. 0,338, διάμ. 0,183 μ.), σιδηροῦν μαχαίριδιον, σιδηροῦν ἔγχειριδιον καὶ δύο ὁμοιοὶ ἀκόσμητοι οἰνοχοῖσκαί, ὑψ. 0,11 καὶ 0,108 μ. ἀντιστοιχῶς.

ΤΥΧΑΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Καλλιθέα

α) Κατὰ τὴν κατασκευὴν ἀποχευτικῶν ἀγωγῶν εἰς τὴν συμβολὴν τῶν ὁδῶν Κυναιγείρου καὶ Ἄριστ. Χαροκόπου εὐρέθη μαρμάρινος ἐνεπίγραφος ἐπιτύμβιος κιονίσκος, ὑψ. 0,96 μ. Ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφῆς χρονολογεῖται εἰς τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους. Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ἐν μεταγραφῇ ὡς ἑξῆς :

Ἄπελλῆς
Ὁ γλυμπίχο
Ἐκ Κεραμέων

β) Κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν δικτύου ὑδρεύσεως εἰς τὴν ὁδὸν Κολοκοτρώνη εὐρέθη μαρμαρίνη ἐπιτύμβιος στήλη μὲ παράστασιν δεξιῶσεως. Πρόχειρος ἐργασία τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος (Πί ν. 57 γ). Ὑψ. 0,98, πλ. 0,68 μ.

γ) Εἰς τὴν ὁδὸν Ματζαργιωτάκη 81 εὐρέθη ἀπότμημα μαρμαρίνης ἐπιτυμβίου στήλης τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου σώζεται ἀκέφαλον ὀκλάζον, κατ' ἐνώπιον εἰκονιζόμενον, νῆπιον. Σωζ. ὑψ. 0,36 μ. (Πί ν. 57 α).

δ) Εἰς τὴν ὁδὸν Σαπφοῦς 100 εὐρέθη κιβωτιόσχημος τάφος, διαστ. $2 \times 0,93 \times 0,92$ μ. Πέριξ τοῦ λίαν τεταραγμένου σκελετοῦ εὐρέθησαν ὀκτὼ μελανόμορφοι λήκυθοι. Ἐκ τούτων ἢ μία μόνον διατηρεῖτο καλῶς (ὑψ. 0,315 μ.) καὶ ἔφερε παράστασιν θυσίας τράγου. Τὸ εἰς τὰ τέλη τοῦ βου π.Χ. αἰῶνος χρονολογούμενον ἀγγεῖον μέλλει νὰ δημοσιευθῇ ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. Ἀγγ. Λιάγκουρα. Ἄλλος, σεσυλημένος ὁμως, παρόμοιος τάφος εὐρέθη ἀκριβῶς πλησίον.

Ἄμφιθέα

Εἰς τὴν συμβολὴν τῶν ὁδῶν Κρήτης καὶ Κύπρου εὐρέθη πηλινὴ λάρναξ περιέχουσα παιδικὴν ταφὴν. Τὰ κτερίσματα ἦσαν ἐπτά ληκύθια κλασσικῶν χρόνων φέροντα διακόσμησιν θαλλοῦ κισσοῦ.

Ἄργυρούπολις

α) Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Βουλιαγμένης, παρὰ τὴν ὁδὸν Κύπρου καὶ 150 μ. ΝΔ. τοῦ ἐργοστασίου ΡΑΝCOM, εὐρέθη κιβωτιόσχημος τάφος. Ἐντὸς αὐτοῦ ὑπῆρχον ἀρυβαλλοειδὲς ληκύθιον καὶ λευκὴ λήκυθος μὲ παράστασιν δύο μορφῶν ἐκατέρωθεν ἀνεμωτῆς ἐπιτυμβίου στήλης ἐπὶ βαθμιδωτῆς βάσεως. Ἀριστερὰ εἰκονίζεται γυνὴ καθήμενη ἐπὶ βράχου καὶ κρατοῦσα κάνιστρον μὲ καρπὸν καὶ δεξιὰ ἔφηβος κρατῶν κάνιστρον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου στέφανος.

β) Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λαύρας 2 εὐρέθη κεραμοσκεπὴς τάφος, διαστ. $1,90 \times 0,40$ μ. Παρὰ τὸν σκελετὸν ἀρυβαλλοειδὲς ληκύθιον καὶ σιδηρᾶ στλεγγίς.

γ) Εἰς τὴν συμβολὴν τῶν ὁδῶν Κουμουνοῦρου καὶ Λακωνίας εὐρέθη ἄνω τμήμα μαρμαρίνης ἐπιτυμβίου στήλης τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν :

Ἐκτῆμων
Μυρρινόσιος
Ἀρχεστράτη
Ἐκτῆμωνος γυνή

Ὑψ. 0,65, πλ. 0,33 μ.

δ) Ἐντὸς τῆς ἀεροπορικῆς μονάδος 129 Π.Υ. ἀνεσκάφησαν τρεῖς ὑστερογεωμετρικοὶ τάφοι. Ἀφορμὴ εἰς τὴν ἔρευναν ἀπετέλεσεν ἡ περὶ τὰ 200 μ. πρὸς Δ. τῆς ἐκκλησίας τῆς μονάδος ἀνεύρεσις πυρᾶς κατὰ τὴν κατασκευὴν ἀποχευτικῶν ἔργων. Ἐκτὸς τῶν τάφων περισυνελέγησαν πλεῖστα ὄστρακα ἀγγείων, κυρίως τριφυλλοστόμων οἰνοχοῶν, ἀνήκοντα πιθανώτατα εἰς καταστραφέντας ὑπὸ τοῦ ἔσκαφῆς τάφους.

Τάφος I. Ἐπρόκειτο περὶ ἀπλοῦ λάκκου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶχε τοποθετηθῆ ἀμφορεύς περιέχων τὴν τέφραν τοῦ νεκροῦ. Πέριξ τοῦ ἀμφορέως εὐρέθησαν πέντε σκύφοι (Πί ν. 58 α) καὶ κάτωθεν τούτων σιδηροῦν μαχαίριδιον. Πρὸς Δ. τοῦ λάκκου - τάφου εὐρέθη πυρὰ, διαστ. $1,20 \times 0,80$ μ., ἡ ὁποία ἀπέδωσεν ὄστρακα ἀνήκοντα εἰς εὐρεῖαν φιάλην.

Τάφος II. Ἐπρόκειτο ἐπίσης περὶ λάκκου - τάφου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀποτεθῆ ἀμφορεύς πλήρης ὄστων (Πί ν. 58 β). Τὸ στόμιον τοῦ ἀμφορέως ἐκαλύπτετο ὑπὸ πώματος - φιάλης.

Τάφος III. Παρόμοιος πρὸς τοὺς δύο προη-

γυμνούς τάφους περιείχε τεθραυσμένον εις πλείστα τεμάχια πίθον, κείμενον πρὸς Δ. εις απόστασιν 2.40 μ. ἀπὸ τοῦ Ι καὶ 2.20 μ. ἀπὸ τοῦ ΙΙ.

Αιγάλεω

Εἰς τὴν συμβολὴν τῶν ὁδῶν Σμύρνης καὶ Περγάμου ἀνευρέθησαν δύο κιβωτιόσχημοι κλασσικῶν χρόνων τάφοι, διαστ. 2.15 × 0,64 ὁ εἰς καὶ 2.35 × 0,86 μ. ὁ ἕτερος. Ὁ εἰς ἀπέδωσε μελαμβαφῆς κυάθιον, μελαμβαφῆς ληκύθιον καὶ δύο σιδηρᾶς στλεγγίδας εἰς τεμάχια καὶ ὁ ἕτερος δύο ἀρβαλλοειδῆ ληκύθια καὶ χαλκοῦν κάτοπτρον, διαμ. 0,108 μ.

Ἄγ. Ἰωάννης Ρέντης

Ἐντὸς τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κωνσταντινουπόλεως 12 ἀγροῦ ἰδιοκτησίας Δημ. Κατσίκη, εὐρέθη μαρμαρινὸν ἀκέφαλον ἄγαλμα ἀρχαϊκῆς Κόρης, χρονολογούμενης εἰς τὸ α' τέταρτον τοῦ βου αἰῶνος (βλ. ΑΑΑ Ι (1968), σ. 34).

Γραμματικόν

Κατόπιν εἰδοποιήσεως τοῦ Σταθμοῦ Χωροφυλακῆς Μαραθῶνος, μετεφέρθη ἐκ Γραμματικοῦ εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἀποθήκην Ραμουῦντος ἀπότμημα μαρμαρίνης ἐπιτυμβίου στήλης τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος (Πί ν. 57 β), με παράστασιν

δεξιῶσεως δύο γυναικῶν, μιᾶς καθημένης καὶ μιᾶς ὄρθιας. Ἐνωθεν τῆς παραστάσεως ἡ ἐπιγραφή: *Σωτήρ*. Ὑψ. 0,53, πλ. 0,33 καὶ πᾶχ. 0,07 μ.

Σαλαμίς

Ἐκ καταστραφέντος τάφου, εὐρεθέντος κατὰ τὴν διάνοξιν βόθρου ἐντὸς τοῦ κτήματος Γ. Καλουμένου εἰς Ἀμπελάκια, προέρχονται δύο σφραγιδόλιθοι καὶ πλείστα ὄστρακα ΥΕ ΙΙΙ β καὶ γ ἐποχῆς. Ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν σφραγιδολίθων εἰκονίζονται ἐσχηματοποιημένα ἀνωπὰ ἰπάρια καὶ ἐπὶ τοῦ ἐτέρου δύο μορφαὶ καὶ πρὸ αὐτῶν δένδρον (;).

Αἶγινα

Κατὰ τὴν διάνοξιν χάνδακος ὑδρεύσεως ὑπὸ συνεργείου τοῦ Δήμου Αἰγίνης, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τῆς πόλεως πρὸς τὸν ναὸν Ἀφαιᾶς, εὐρέθη λάκκος εὐμεγέθης, ὁ ὁποῖος ἀπέδωκεν ἑπτὰ ἀγγεῖα (ἕξ ἀμφορεῖς καὶ μίαν ὑδρίαν), χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 5ου μέχρι καὶ τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος. Τέσσαρες ἐκ τῶν ἀμφορέων ἔφερον ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τῶν ἄλλοτε ἐγχάρακτα (NE) καὶ ἄλλοτε γραπτὰ (A) σήματα, χαρακτηριστικά τοῦ ἐργαστηρίου ἐκ τοῦ ὁποῖου προήρχοντο.

ΗΛΙΑΣ ΤΣΙΡΙΒΑΚΟΣ

*

*Αργυρούπολις. *Οδός Κουμουνδούρου και Λακωνίας : α. Ήσωτερική γωνία οικόδομήματος και λιθόστρωτον δάπεδον, β. Ή τοίχος 2

ΑΓΓ. ΛΙΑΓΚΟΥΡΑΣ

Ἀττική : α. Καλλιθέα. Ὁδὸς Ματζαγριωτάκη 81. Ἀπότμημα ἐπιτυμβίου στήλης, β. Γραμματικόν.
Ἀπότμημα ἐπιτυμβίου στήλης, γ. Καλλιθέα. Ὁδὸς Κολοκοτρώνη. Ἐπιτύμβιος στήλη

Η. ΤΣΙΡΙΒΑΚΟΣ

Ἀττική : α. Ἀργυρούπολις. Ἀεροπορική μονάς 129 Π.Υ. Γεωμετρικός σκύφος (τάφος Ι), β. Γεωμετρικός ἀμφορεύς (τάφος ΙΙ)